

**R. P. Georgii De Rhodes Avenionensis, È Societate Iesv,
Philosophia Peripatetica, Ad Veram Aristotelis Mentem**

Rhodes, Georges de

Lvgdvni, 1671

Sect. iij. De subiecto proprio primarum qualitarum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95638](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95638)

expellit ex eo, quodd subiectum non sit capax utriusque formæ, sed non propter specialem pugnam vnus cum alia, contra quam qualitatibus accidit, vt statim dicitur. Eademque ratio probat, quantitatem vnā non esse alteri contrariam, tametsi ab eodem loco se mutuo expellant, formaliter, non efficienter. De aliis categoriis non potest esse dubium, quandoquidem nihil inter eas est repugnantia; actione tamen excepta, quæ terminatur ad primas vel secundas qualitates: nam illi eadem contrarietas conuenit, quæ conuenit etiam qualitatibus.

Secunda pars negat qualitates habere contrarietatem in gradu intenso, vt experientia ipsa docet; sed non esse contrarias in gradu remisso, qui videlicet non excedat mediam partem latitudinis ipsius qualitatis. Et probatur primum auctoritate Philosophi, qui sapē ait, *elementa in mixtione refrangi, & ad quandam mediocritatem reduci*: quod non esset verum, si contrariæ sibi mutuo essent qualitates in gradu remisso. Deinde constat, aquam ex summē frigidā, & ex summē calidā fieri tepidā, per admixtionem caloris aut frigoris. Idem ostendit etiam reactio nuper explicata. Et à priori ratio afferri potest ex natura ipsius subiecti, & ipsarum qualitarum: subiectum enim est capax qualitarum in gradu remisso, quas in intenso retinere non potest. Et ipsæ qualitates non sunt contrariæ secundum essentiam, sed tantum quoad latitudinem & excessum intensiōis: si enim tepiditas aquæ v. g. esset qualitas aliqua tertia, non autem participatio aliqua caloris & frigoris, sequeretur quod per minimum gradum caloris corrumpereetur totum frigus aquæ, gignereturque tertia qualitas, quæ rursus tota corrumpereetur producto alio gradu caloris; neque mutarentur infinitæ qualitates, neque aliquid esset calidum aut frigidum, nisi esset tale in summo; & calor ignis calorem non produceret, sed tepiditatem.

Prima obiectio.

Obiicitur primò. Gradus octauus frigoris eiusdem est rationis cum primo gradu frigoris; ergo si octauus gradus frigoris est contrarius primo gradui caloris, primus etiam gradus frigoris erit contrarius primo gradui caloris; & sic qualitates in gradu remisso sunt contrariæ. Quod potest etiam ex eo probari, quia letitia & dolor, amor & odium, assensus & dissensus de obiecto eodem non possunt esse simul, etiam in gradu remississimo: ergo idem aliis etiam conuenit qualitatibus. Denique quoties simul miscentur contrarij colores, v. g. nigredo & albedo, non vtraque manet in gradu remisso, sed existit medius color: ergo idem conuenit etiam calori & frigori.

Resp. gradum quidem octauum frigoris solitarie sumptum eiusdem esse rationis cum primo gradu frigoris; sed iunctum aliis, quos supponit, non esse eiusdem rationis.

Concedo autem esse qualitates aliquas, quæ ne in remisso quidem gradu possint esse simul, quales sunt tristitia & letitia, amor & odium de eodem secundum idem; quia scilicet vna ex illis qualitatibus, licet positia, coniunctam tamen habet negationem alterius, sicut curum v. g. & rectum: sed huiusmodi non sunt primæ aut secundæ qualitates, de quibus hic agitur. De coloribus medijs, vtrum diuersi sint ab extremis, dicam agens de obiecto visus; nunc dico disparem esse rationem illorum, & primarum qualitarum: nam primæ qualitates sunt dispositiones necessa-

ria ad formam; idē necesse fuit vt in gradu remisso possint esse simul, alioqui per eas materia non disponderetur ad formam; colores autem non sunt dispositiones ad formam.

Obiicitur secundò. Contrarietas primarum qualitarum prouenit ex sola incapacitate subiecti, non autem ex natura ipsarum qualitarum: ergo illæ qualitates non sunt magis contrariæ quàm formæ substantiales. Probatur antecedens, quia non maiorem habemus experientiam de contrarietate caloris & frigoris, quàm de contrarietate motus sursum & deorsum: sed sola incapacitas subiecti facit vt sint impossibiles motus sursum & deorsum: ergo sola etiam incapacitas subiecti causa est impossibilitatis primarum qualitarum. Imò si oritur ex natura qualitarum ista impossibilitas, calor & frigus tam erunt contraria in gradu remisso, quàm amor & odium.

Resp. probabilius omnino videri, quod contrarietas primarum qualitarum in gradu intenso non prouenit ex sola incapacitate subiecti, sed etiam ex naturali talium formarum oppositione in gradu intenso; quamuis videam contrarium asseri à nonnullis Recentioribus; sed ratio tamen est, quia sequeretur formas substantiales, & quantitatis non minùs esse inuicem contrarias, quàm duas qualitates, quod repugnat sententiæ communi Philosophorum. Deinde si ex sola oritur incapacitate subiecti, quod calor & frigus inuicem pugnent, sequitur omnino quod gradus octauus caloris non est magis contrarius primo gradui frigoris, quàm nono gradui caloris; tam enim subiectum est incapax nouem graduum caloris, quàm est incapax octo graduum caloris, & vnus gradus frigoris.

Neque vrget quod obiiciebatur de motu sursum & deorsum; illi enim motus cum specificentur à termino ad quem, non differunt nisi accidentaliter; idē eorum impossibilitas ex sola oritur incapacitate subiecti. Calor autem & frigus differunt essentialiter inter se; ideoque aliam habent oppositionem, quàm ex incapacitate subiecti. De odio & amore dictum nuper est.

SECTIO III.

De subiecto proprio primarum qualitarum.

Idest, quænam ex his quatuor qualitatibus, & in quo gradu conueniat singulis elementis, communis siquidem Peripateticorum doctrina post Aristotelem asserit, duas conuenire singulis elementis qualitates; vnā in summo, alteram in remisso gradu: ignem enim esse summē calidum, & remissē siccum: aërem summē humidum, remissē calidum: aquam summē frigidam, remissē humidam: terram siccā in summo, frigidā, in remisso. Vbi tamen controuerti primò potest de aëre, quem contendunt nunc multū esse naturaliter frigidum & siccum. Secundò de propria combinatione qualitarum ignis, aquæ ac terræ.

S. I.

*Primum aër naturaliter sit calidus, & humidus,
an verò siccus, & frigidus.*

Quod naturaliter aëri conveniat esse frigidum & siccum, censuerunt Stoici, ut refert Plutarchus lib. de primo frigido, Senec. lib. 2. quaest. natural. cap. 10. Cicero lib. 2. de nat. Deorum, Philo lib. de plantar. noë, Galen. lib. 8. de usu partium, cap. 4. Vallesius cap. 1. hierophysicon; Cardanus lib. 2. subtilitatis, Ioan. Bapt. Porta lib. 1. de transfmut. aeris, cap. 3. Arctius, Arriaga, & innumeri alij; contra quos stat omnino sententia Philosophi, & Peripateticorum, qui eum sequuntur, cum quibus.

Aër humidus & calidus.

Dicendum primò est, aërem naturaliter esse humidum & calidum, non autem frigidum & siccum.

Primò enim, quod humidus sit aër, dubitari non potest; dicitur enim humidum, quod facile suscipit alienos terminos: huiusmodi sine dubio est aër; suscipit enim facillimè alienos terminos, & facillimè commecat; & corporum figuram recipit intra quæ includitur: ergo patet humidissimum esse aërem. Secundò quod aër item non sit frigidus, probatur, quia per calorem productum in aqua sæpè generatur aër; aqua enim in vaporem resolvitur, & vapor in aërem; & de contra mutatur aër in aquam per frigus, ut patet in vitro, cui aqua infunditur; nam in partibus exterioribus aqua desudat protinus facta ex aëre. Deinde si frigidus ex natura sua esset aër, ex sua etiam natura esset densus; frigus enim naturaliter condensat, aër autem raritatem habet insitam naturaliter: ergo naturaliter aër non est frigidus. Neque obstat quod terra, licet minùs sit frigida quàm aqua, magis tamen est densa; ratio enim est, quia frigus iunctum siccitati, maiorem facit densitatem, quàm iunctum humiditati. Præterea constat, quod mixta aërea, calida sunt, ut oleum, adeps, sanguis, mel, cera: ergo aër etiam est calidus. Denique si aër habeat frigus & humiditatem, non differet ab aqua; si frigus & siccitatem, erit terra; si qualitates habet contemperatas, est elementum. Et sanè absurdum videtur ponere tria elementa frigida, & unum calidum; sic enim tollitur discordia illa mundi harmonia, per quam elementa dissymbola vniuntur inuicem per elementa symbola; nam aër vnitur terræ per intermediam aquam, & ignis aquæ per medium aërem: ignis enim & aër non erunt elementa symbola. Sed neque probari villo argumento poterit, quod quatuor dentur elementa, quorum quaternarius non probatur, nisi ex quatuor combinationibus qualitatum. Constat ergo ex his omnibus, quod aër ex natura sua sit calidus & humidus.

Prima oblectio.

Obiicitur tamen primò, aërem non esse humidum si nunquam ex se solo humectet, sed potiùs exsiccat: patet autem, quod aër exsiccat; nam vestes ut possint exsiccare, exponuntur aëri: quomodo autem dici potest humiditas esse in aëre, si nunquam producit humiditatem.

Resp. siccitatem non produci ab aëre nisi solum per accidens; quatenus flante vento partes humide solvuntur in vapores; unde aqua diffluente vestes cum propria manent siccitate. Non aduertitur autem quod aër humefaciat se solo, quia cum sit valde rarus, & humiditas parum sit

R. P. de Rhodes curs. Philosoph.

Activa, parum etiam potest agere per humiditatem, multum autem agit per frigus, quod est valde actiuum, in quocunque subiecto reperitur; sicut etiam ignis, tamen rarior naturaliter sit quàm aër, magis tamen calefacit quàm aër, eo quod calor sit maximè actiuus.

Obiicitur secundò variis experimentis probari, quod frigidus sit aër; noctu enim ob solum solis recessum aër est frigidior quàm interdiu. In locis clausis maximum æstare sentitur frigus; eo quod solares radij non ed penetrrent. In locis aquilonaribus sub polo perpetua rigent frigora, & apud nos hyeme solis distantia frigus inducit: ergo quoties abest agens calefaciens aërem, frigidus est aër. Similiter etiam refrigeramur in summis caloribus, quoties flabello concitamus aërem: ergo rectè concluditur aërem esse frigidum; si enim esset calidus, magis calefieret per motum, quia experimur quod calida magis incalescunt per motum. Neque dici potest, quod frigus illud oriatur tunc ex eo quod aërem lubinde mutemus flabello; nam si hoc verum sit, experiemur etiam idem frigus dum ambulamus; similiter enim mutamus aërem. Aër etiam in respiratione cor refrigerat animalium; in morbo colico torquet aër inclusus in intestinis, propter solum frigus. Corpora quæ assumuntur à dæmonibus, frigida sunt, quia sunt aërea. Idem maximè probatur ex glacie; partes enim superiores aquæ sæpè congelatæ sunt, non autem inferiores; hoc autem non evenit, nisi quia partes illæ superiores infrigidantur ab aëre.

Secundò.

Resp. nihil illis omnibus experimentis probari; aër enim quoties est frigidus, habet frigus ab extrinseco; cum enim valde sit tenuis, suscipit etiam facillimè qualitates ab extrinseco impressas: noctu v. g. idèd frigidior est aër, quia frigitur ab aqua & terra Sole recedente; ob quam etiam causam in locis clausis aër est frigidior æstare; in locis aquilonaribus, & apud nos hyeme frigus riget. Neque dicas, nullam videri maiorem rationem, cur terra & aqua infrigidant aërem, quàm calefiant ab aëre; raritas enim aëris non impedit, quia experimur omnia fieri calidiora quoties venti flant calidi; solvuntur enim niues, glacies liquefcunt.

Resp. maiorem raritatem aëris efficere ut aër minùs calefaciat, quàm frigefaciant aqua & terra. Venti autem calidi mixti sunt calidis exhalationibus, per quas vincitur frigus terræ & aquæ.

Deinde nego aërem vnquam refrigerare nisi per accidens; si autem purus esset, calefaceret per se solum. Quando autem refrigerat flabello concitatus, non evenit ob solam mutationem aëris, sed quia calidas exhalationes flabellum amonet à nobis; sicque per accidens ab aëre refrigeramur. Quia verò temperatus est à vicinitate aquæ ac terræ, propterea cor animalium refrigerat; minùs enim est calidus, quàm ipsum cor. In morbo colico non solus aër exitum querens causat ventris tormina, sed exhalationes etiam frigide, ex superfluis humoribus efformata. Corpora quæ assumunt dæmones, ex impuro formata sunt aëre, multis exhalationibus immixto; idèd sunt frigida. Ventorum haud alia est ratio. De glacie dictum est aliàs, illam causari ex eo quod infrigidatus ab aqua & terra circumstantis aër, exitum impediatur exhalationum.

Hh 3

Dices,

Dices, quam ob causam exhalationes illæ intrant in aquam, & in ea retinentur; non possunt autem intrare in aërem: & quare superiores aquæ partes magis congelantur quam inferiores.

Resp. causam esse, quia terra illis plena exhalationibus, aqua vicinior, illam aliquo modo calefacit; unde fit ut exhalationes huiusmodi adhuc calidæ subeant aquam. Impedit autem earum exitum aër frigidior, quia illæ minùs tunc sunt calidæ, quam cum exeunt è terra.

Tertia.

Obicitur tertid. Media regio aëris frigidissima est, eo quod directi radij ad eam non perveniant, neque reflexi: ergo signum est aërem naturæ suæ relictum esse frigidum.

Resp. certum esse, quod media regio multò est frigidior quam sit summa, vel media; imò etiam certum est, quod illa æstate frigidior est, quam hyeme. Probat enim id aperta experientia pluriæ, niuis, grandinum, quæ idèò decidunt ex media illa regione, quia vapores sursum vi caloris elati, frigescent in ea regione, & in aquam redacuntur, aut etiam sæpè congelantur. Deinde in montium vertice intensius riget frigus, quam in planis locis, quia sunt montes huiusmodi intra secundam regionem aëris. Non igitur satis prudenter negari posse videtur frigidiorē esse regionem hanc mediam aëris.

Sed causa tamen maioris huius frigoris, difficilis est, supposito quod aër ex sua natura sit calidus; non enim recurrere hic oportet ad Deum, ut recurrit Peterius in cap. 1. *Genes.* putans inditum esse ab initio frigus illi regioni propter commodum vniuersitatis; sed nos naturalem causam hinc inquirimus. Secundò non est probabile, quod ait Zabarel. *lib. de regionib. aëris*, cap. 8. causam esse, quia media regio aëris nimis distat à cœlo, ut per radios directos calefiat; & nimis distat à terra, ut calefiat per reflexos: sed hinc sequitur, aërem ex sua natura esse frigidum, quandoquidem producit in se frigus per emanationem, quoties deest agens extrinsecum, à quo calefiat. Tertid improbabiler Auerla *quæst. 42. sect. 3.* recurrit ad influxum aliquem occultum cœli; hoc enim dicitur sine fundamento. Denique vulgaris ratio affertur antiperistasis, vbi tamen non facilè dicitur, per quam causam intendatur frigus illud, quod violentum est aëri.

Causa maioris frigoris secunda regionis.

Dicendum itaque videtur, frigus illud mediae regionis produci per vapores & halitus ibi quiescentes, & ad frigus naturale se reducētes per antiperistasin: cum enim aquei vapores, & terrestres halitus sursum elati per calorem solis, non possint ultra mediam illam regionem ascendere, eo quod ibi desit calor radiorum, tum directorum, tum reflexorum, quiescent in ea regione aliquandiu, & reducuntur ad natium frigus, tum propter antiperistasin circumstantis caloris in suprema & infima regione; tum quia non impediuntur ampliùs se reducere ad statum naturalem à calore solis, qui eò non pervenit. Non igitur ita refrigerant regionem infimam, per quam solummodò transeunt, nec in ea commorantur.

Instanti.

Instantis. Secunda regio aëris purior, & serenior est quam infima; nam in montibus altissimis multò purior & subtilior aër est, quam in infimis; & pauciores ibi sunt vapores. Deinde quando aër manet serenus ad duos vel tres menses sine vllis nubibus, certè non frigit à vaporibus media regio. Præterea illi vapores cum sint calidi, deberent etiam mediæ illi regioni calorem afferre. Denique plures hyeme sunt vapores, quam

æstate: ergo media regio deberet esse hyeme frigidior, quam æstate.

Resp. nihil obitare omnia hæc iis quæ dixi de causa frigoris in media regione aëris. Primò enim apertè falsum est, quod media regio sit serenior secundum se totam, quam sit infima; vapores enim in media regione resident. Quod si alicubi sit interdum serenior, certè facile est ut refrigeretur à partibus proximis eiusdem regionis. Propterea celsiores illi montium vertices, vbi purior & serenior est aër, aliquando mediam transcendunt regionem, vel certè ab alia parte mediæ regionis refrigerantur. Deinde quando diu aër serenus & purus manet, tunc regio illa minùs frigida est, nisi forte ventis magis refrigeretur quam nubibus; vel certè (quod est verius) plenus ibi est aër subtili halitu, qui frigidissimus nonnunquam esse potest, & diuagatur per spatia illa celsiora montium, vbi propterea tantum sæpè sentitur frigus, licet nubes crassiores non eò pertingant. Vapores illi sunt quidem initio calidiores, sed cessante actione solis, ad statum naturalem redeunt. Et quidem æstate propter antiperistasin magis vapores illi refrigerantur, quia nimirum in suprema, & infima regione aëris calor est intensior.

S. II.

C Qualitates propriae ignis, aqua ac terra.

Dico secundò, ignem naturaliter esse calidum & siccum: aërem humidum, & calidum: aquam frigidam & humidam: terram siccam & frigidam; ita tamen ut singulis elementis vna conveniat qualitas in summo, altera in remisso gradu. Igni summus calor & humiditas remissa; aëri summa humiditas & remissus calor: aquæ frigus in summo, humiditas remissa: terræ summa siccitas, frigus remissum.

Primam partem probat experientia sensum; ignis enim calefacit & exsiccatur; aqua humidat & frigefacit, terra sicca est (ut patet) & frigida, ut constat ex specubus subterraneis. Sed dubitatur tamen à nonnullis Recentioribus de igne, quem volunt esse humidum; & de terra, quam calidam esse malunt. Verùm siccitas ignis probatur ex eo quod alicui elemento conveniat combinatio siccæ & calidæ: nulli autem elemento propria est nisi igni, quem constat esse maximè oppositum aquæ humidæ ac frigidæ. Denique cum tantopere ignis exsiccet, prorsus absurdum est ponere in eo humiditatem; alioqui quæro, cur assæ carnes exterius magis exsiccantur quam carnes elixæ, cum idem utrobique sit calor. Neque facessit negotium definitio humidi, de qua dictum nuper est.

Frigiditas etiam terræ non rectè negatur ab Ariaga; si enim terra calida est & sicca, certè non differt ab igne, deberetque habere raritatem & leuitatem, quas certum est oriri à caliditate & siccitate; neque in specubus subterraneis deberet maximum sentiri frigus, quoties radij solis non eò pertingunt.

Secunda pars, quod elementum quodlibet vnam habeat qualitatem in summo, alteram remissam, negatur à nonnullis Recentioribus, contra expressam sententiam Philosophi 2. de generat. textu 22. & sanè contra rationem manifestissimam; si enim aër tam calidus esset, quam ignis, deberet solus inflammare, sicut inflammatur ignis, & corripere pulveres sulphureos: si terra tam frigida

Quæst. I. Sect. IV. de Primis miscibilibus. 367

frigida esset quam aqua, magis etiam quam illa frigeret, cum sit densior. Ignis item facilius sulcipit terminos alienos, quam terra: ergo est minus siccus; & terra minus liquida est quam aer: ergo est minus humida, etiam si (ut dixi) humiditate impropria magis humectet quam aer; sicut etiam ignis exsiccatione impropria magis exsiccet, quam terra.

Prima obiectio. Obiicitur primò. Non possunt elementa vnam habere qualitatem remissam sine admixtione qualitatis contrariæ: sed absurdum est ponere in vno corpore simplici duas qualitates contrarias: ergo vnum elementum non habet vnam qualitatem remissam. Probatur maior, quia in vnoquoque subiecto expleri debet latitudo vnius contrarietatis, ita ut quod deficit ex vno, suppleri debeat ex alio. Deinde septimus & octauus gradus caloris produci debent in aëre in instanti, imò posset introduci frigus sine expulsiōe caloris. Denique non apparet quomodo ignis conuerti possit in aërem; nam aer non poterit vquam destruere septimum & octauum gradum caloris, si non introducat frigus: sed non potest introducere frigus, quod nullum habet: ergo non potest destruere duos illos gradus caloris: ergo neque conuertere ignem.

Resp. qualitates remissas ita esse in elementis, ut nullam habeant admixtam contrariam qualitatem, quæ sit illis connaturalis; quia non possunt ab eadem forma simplici emanare qualitates oppositæ. Imò elementa suas habent qualitates ad agendum & resistendum; isti autem gradus contrariæ qualitatis ad neutrum inuicem. Ad probationem verò concedo, quod in mixtis latitudo vnius contrarietatis esse debet completa; nego quod esse debeat completa in elementis. Neque absurdum est, quod in aërem v.g. si esset purus, possint in instanti introduci septimus & octauus gradus caloris, & quod frigus possit introduci sine corruptione caloris; sed hæc non eueniunt vquam, quia elementa imputa sunt. Potest autem ignis in aërem conuerti, quia duo illi gradus caloris, septimus & octauus, non intereunt per introductionem contrarij, sed ex defectu causæ conferuantis; cum enim durante forma ignis, ab ea conferuentur, pereunt etiam illa pereunte.

Secunda obiectio. Obiicitur secundò. Aqua eo ipso quod summè frigida est, congelatur: sed aqua non exigit naturaliter congelationem: ergo neque summum exigit frigus. Neque dici potest, quod aqua congelatur propter exhalationes, quia glacies leuior est quam alia aqua.

Resp. negatum esse, quod congelatio oriatur à solo frigore; aqua enim non congelatur nisi admixtum habeat aliquid subtile terreum, ex cuius etiam admixtione efficitur ut glacies leuior sit, quam aqua non congelata.

SECTIO IV.

De mutua transmutatione elementorum per primas qualitates.

Primæ qualitates elementorum, ut sæpè dixi, non solum actiue sunt ad producendas sibi similes qualitates, sed ad producendas etiam substantias, quas produciunt ut virtutes substantiarum à quibus procedunt, vel quibus assimilant effectus: unde experimur quod transmutentur corpora inuicem, sed in ea tamen transmutatione difficilia quædam sunt. Primò, vtrum verum sit ac certum,

A quod vnum elementum in aliud conuertatur. Secundò, vtrum elementa dissymbola immediate conuertantur inuicem. Tertiò vtrum facilius conuertantur elementa symbola, quam dissymbola.

B Dico primò, negari nullo modo posse, quod elementa sæpe inuicem transmutentur. Negant transmutationem elementorum, imò & omnem generationem ac corruptionem noui quidam Philosophi nuper relati, quibus doctrina Peripatetica somnium est vigilantium, & Aristoteles nomine tantum Philosophus. Volunt enim nullas in mundo esse substantias corporeas præter quatuor elementa, quæ ita simplicia sint corpora, ut non consent ex materia & forma, sicut hætenus erat creditum; sed simplices sint substantiæ, sicut Angeli sunt substantiæ spirituales omnino simplices. Verum signum hæc esse, ac ludibria Philosophiæ, satis demonstratum est nuper, dum probaui existentiam formarum substantialium, & earum generationem ac corruptionem.

C Ratio ergo propria huius loci sit, quia oculis ipsis cernimus, aërem in aquam in cauernis terræ conuerti; aërem in ignem; ignem in aërem; ignem educi ex silice: ergo manifesta est mutua elementorum transmutatio. Deinde patet quod elementa per suas qualitates sunt contraria & actiua: ergo potest vnum suas qualitates in alio producere, & illis productis producere suam formam; ubi enim sunt proprietates, ibi etiam est forma. Quæro enim v.g. vtrum quando ex lignis ingens existit incendium, producat tunc aliquid noui, an verò nihil? Dicere quod nihil fiat, esset stultissimum; sit enim tunc ignis: vel ergo sit ignis secundum se totum, & hæc creatio erit; vel sit secundum aliquid sui, & sic sit conuersio, & transmutatio elementorum aliorum in ignem. Volunt enim isti nihil esse in ligno præter elementa, ergo elementum vnum in aliud transmutatur.

D Dico secundò, elementa quælibet posse immediate in alia etiam dissymbola conuerti, nisi obster densitas.

E Ratio est, quia sicut elementa symbola possunt immediate inuicem conuerti, eo quod vnam habeant qualitatem actiuam contrariam; sic conuerti possunt etiam dissymbola, quæ duas habent contrarias qualitates. Et sanè quando aquæ gutta in fornacem conicitur, certum est, quod illa non immediate conuertitur in aërem, sed in ignem: patet etiam terrestres halitus in ignem mutari, neque prius in aërem facescere.

F Dico tertiò, elementa symbola facilius inuicem transmutari, quam dissymbola; neque potest ex duobus elementis symbolis sese corruptentibus gigni tertium aliquod elementum; ex dissymbolis verò potest.

G Primam partem disertè asserit Aristoteles *secundo de generatione, textu 25*. Ratio est, quia elementum symbolum, cum per vnam tantum qualitatem resistat, minus resistit, quam elementum dissymbolum, quod resistit per duas.

H Secunda pars euident est, quia si ex igne v.g. & aëre fieret aqua, deberet produci frigus, quod neque ignis, neque aer continet; quod est impossibile: quando autem ignis & aqua inuicem agunt, certum est multas aquæ partes in aërem conuerti; si enim aqua in pruinam ardentem coniciatur, apparet aquam consumi, & extinguere ignem: ergo necesse est fieri aërem. Deinde quando inuicem agunt ignis & aqua, ignis ab aqua expellit frigus suo calore, & aqua suâ humiditate siccitatem expellit: ergo tunc manent qualitates

H h 4 aeri